

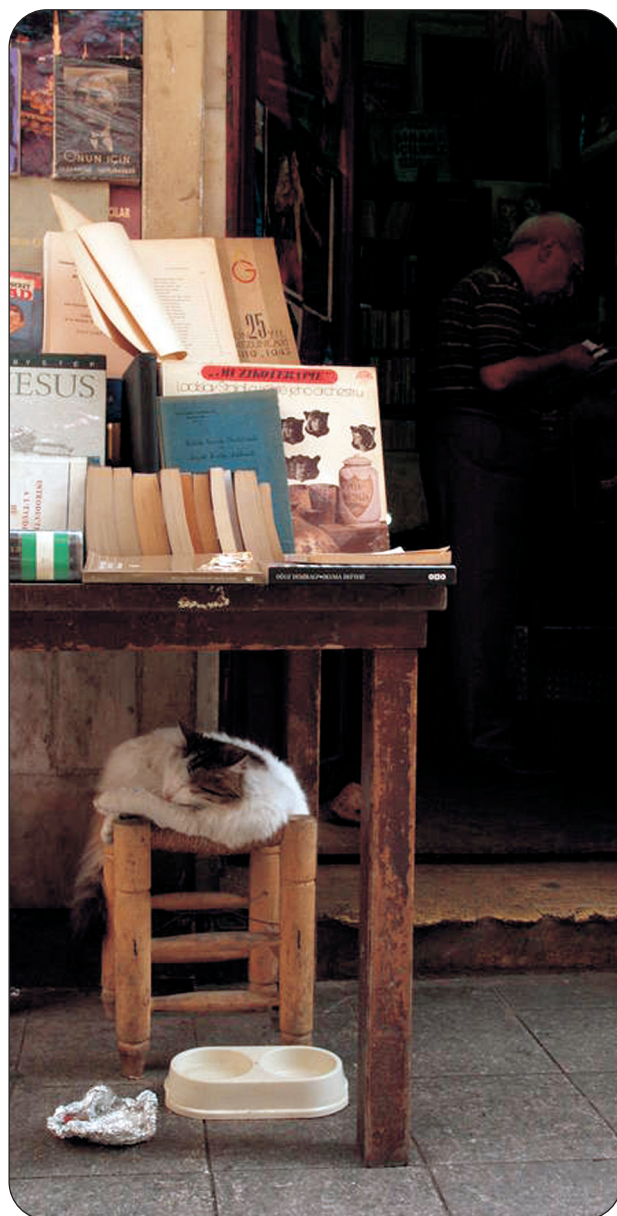
književna smotra

Časopis za svjetsku književnost

ISSN 0455 – 0463

Godište XLVI / 2014 broj 173 (3)

Prvih
dvadeset
hrvatske
turkologije

SADRŽAJ

Slova proslova

- 3 Marta Andrić
Uvod
- 5 Marta Andrić
Turkologija – veliki izazov (intervju s prof. dr. sc. Ekremom Čauševićem)
- 9 Miljenko Jergović
Turska, tursko i turčijat

Kratka biografija studija turkologije

- 13 Anđelko Vlašić
Povijest turkologije u Hrvatskoj
- 17 Barbara Kerovec
Bibliografija odabranih znanstvenih radova nastavnika i suradnika Katedre za turkologiju (1994-2014)

Od nove osmanske do suvremene turske književnosti

- 23 Azra Abadžić Navaey
U potrazi za novim jezikom

Hrvatskoj nepoznati turski klasici

- 33 Yaşar Kemal
Pobunjenik s Taurusa
- 37 Nazım Hikmet
Slike ljudi iz moga zavičaja
- 45 Oğuz Atay
Zaboravljeni
- 49 Aziz Nesin
Na jednoj dženazi

Novo čitanje starih tekstova

- 55 Azra Abadžić Navaey
Orhan Pamuk i novo čitanje osmanske povijesti
- 65 Tatjana Paić-Vukić
“Zbirka lijepih i mudrih riječi slađa je od kadaifa.” Što nam osmanske osobne bilježnice govore o čitanju?
- 71 Alena Čatović
Citatnost u klasičnoj osmanskoj književnosti: Tahmis pjesnika Hayâlîja
- 77 Nenad Moačanin, Kornelija Jurin-Starčević
“Novi” Evlija Čelebi: autograf “Putopisa”

Dašak Carigrada

- 91 Vjeran Kursar
Carigradska tiskara “Zellich”
- 111 Alena Čatović
Poezija osmanskih sultana
- 115 Özlem Kumrular
Vijesti i djela što su se širili Europom prije i nakon pada Carigrada
- 123 Reşat Ekrem Koçu
Enciklopedija Istanbula
(bilješku priredila Azra Abadžić Navaey)

Hrvati i Osmanlije

- 129 Davor Dukić
Čud srdito kripka / un carattere di feroce energia: Osmansko Carstvo u Kraljskom Dalmatinu
- 137 Vesna Miović
Dubrovački mladići jezika: studenti osmansko-turskoga u vrijeme Dubrovačke Republike

Tursko žensko pismo: Sevgi Soysal

- 147 Ece Temelkuran
Kamo će književnost, Sevgi?
- 149 Sevgi Soysal
Bojiti polumjesec

Prevođenje u bojama Crvene

- 153 Neven Ušumović, Ekrem Čaušević
Turska književnost u hrvatskim prijevodima (1990-2013)
- 163 Barbara Kerovec, Marta Andrić
Turcizmi u književnim prijevodima s turskoga jezika

Sjećanje

- 175 Tatjana Paić-Vukić
Muhamed Ždralović (1944-2007)

Prikaz

- 177 Marta Andrić
O turskom jeziku u Bosni (Ekrem Čaušević: The Turkish Language in Ottoman Bosnia)

Uređuju
Sonja Bašić
Dalibor Blažina
Marijan Bobinac
Nenad Ivić
Jerzy Jarzębski (Uniwersytet Jagielloński, Krakov)
Mislav Ježić
Irena Lukšić
Ivan Matković
Nikita Dimitrov Nankov (University of Puerto Rico, San Juan)
Maxim D. Shrayar (Boston College, Chestnut Hill)
Jelena Šesnić
Nikica Talan
Milivoj Telećan
Josip Užarević
Andrea Zlataar
Mate Zorić
Viktor Žmegač

Tajnica uredništva
Irena Lukšić

Glavni i odgovorni urednik
Dalibor Blažina

Urednica ovog broja
Marta Andrić

Grafička oprema
Ivan Picelj

Lektura
Mirjana Zec

Naslovnica
Antikvarijat Cihannüma u Istanbulu

Priprema za tisak
Marina Čorić

Cijena ovomu broju 35 kuna
Godišnja pretplata (4 broja)
81 kuna, za inozemstvo dvostruko

Žiro-račun
Zagrebačka banka
HR7423600001101551990
Hrvatsko filološko društvo
s naznakom "za Književnu smotru"

Narudžbe slati na
Filozofski fakultet u Zagrebu
I. Lučića 3, 10 000 Zagreb
Arhiv
e-mail: ikurjak@ffzg.hr

Izdavač
Hrvatsko filološko društvo

Adresa uredništva
Filozofski fakultet, I. Lučića 3, Zagreb

Uredništvo prima stranke srijedom i petkom od 11 do 13 sati (u sobi B-221)
tel.: 6120-119
e-mail: dblazina@ffzg.hr

Ovaj broj tiskan je uz novčanu pomoć Gradskog ureda za kulturu, Zagreb, Ministarstva kulture RH
i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odsjeka za hungarologiju, turkologiju i judaistiku

Tisak: Denona, Zagreb

Pred čitateljima ovog broja *Književne smotre* temat je posvećen dvadesetoj obljetnici studija turkologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – jedinog studija turkologije u Republici Hrvatskoj. Katedra za turkologiju, koja izvodi taj studij, u tih se dvadeset godina – zahvaljujući golemom entuzijazmu profesora Ekrema Čauševića i njegovih suradnika – razvila u kompetentnu i respektabilnu znanstvenu sredinu, koja brzim korakom nadoknađuje zaostatke iz prošlosti. Sigurni smo da ovaj broj *Književne smotre* o tome rječito svjedoči. No broj je nastao ponajprije zahvaljujući predanosti i iznimnom zalaganju njegove urednice, docentice dr. sc. Marte Andrić, čija su strpljivost i uredničke vještine bile ključni faktor uspjeha. Kolegici Andrić i svim suradnicima srdačno zahvaljujemo te se s veseljem pridružujemo obljetničkim čestitkama i najboljim željama!

Kratka biografija studija turkologije

Andelko VLAŠIĆ

Zagreb

Pregledni stručni rad.
Prihvaćen za tisak 12. 9. 2014.

Povijest turkologije u Hrvatskoj

Turkologija kao znanstvena disciplina koja izučava turkijske jezike, povijest i kulturu postoji na brojnim europskim i svjetskim sveučilištima i institutima. Razvoj turkologije tijekom 19. stoljeća i spoznaja njezine važnosti za temeljito proučavanje povijesti prepoznati su i u hrvatskim znanstvenim krugovima. Težnje za institucionalnim začetkom turkoloških istraživanja iskazane su već krajem 19. stoljeća kada se zagovaralo osnivanje katedre za orijentalne studije na Zagrebačkom sveučilištu, ali ta ideja tada nije ostvarena. Godine 1918. predloženo je da se osnuje orijentalna sekcija pri Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti (JAZU; danas HAZU), a 1927. osnovana je pri Akademiji Orijentalna zbirka za koju su se u Bosni i Hercegovini, Sandžaku, Kosovu i Makedoniji prikupljali arapski, turski i perzijski rukopisi. Na tom je poslu prvo bio angažiran njemački turkolog Franz Babinger, a od 1928. kao honorarni službenik zadužen za prikupljanje i katalogiziranje rukopisa u Akademiji radi ruski orijentalist ukrajinskog podrijetla Aleksej Olesnicki.¹ Uz taj stručni posao, Olesnicki se bavio i znanstvenim istraživanjem te je objavio niz zapaženih članaka iz područja osmanistike.² Njegovom naglom smrću u lipnju 1943. Orijentalna je zbirka ostala bez stručnog nadzora. Tek 1948. u Zbirci počinje raditi stručni suradnik Sulejman Bajraktarević,³ od 1970. do 2007. voditelj je dr. sc. Muhamed Ždralović, a danas je voditeljica dr. sc. Tatjana Paić-Vukić.⁴ Akademijina Orijentalna zbirka sa svojih 2 100 rukopisa vjerskih, jezikoslovnih, književnih, povijesnih i drugih djela

na arapskom, osmanskom turskom i perzijskom jeziku, te 770 osmanskih dokumenata, jedna je od najvrednijih zbirki arabičkih rukopisa u jugoistočnoj Europi.

SUVREMENI HRVATSKI TURKOLOZI

Od sedamdesetih godina prošloga stoljeća osmanističkim se radovima u Hrvatskoj javlja dr. sc. Muhamed Ždralović, a od osamdesetih prof. dr. sc. Nenad Moačanin. U devedesetim godinama radove iz područja turkologije u Hrvatskoj počinju objavljivati prof. dr. sc. Ekrem Čaušević, koji je dotad predavao na Univerzitetu u Sarajevu, i dr. sc. Vesna Miović, a nešto kasnije i dr. sc. Tatjana Paić-Vukić.

Muhamed Ždralović je u svojstvu voditelja Orijentalne zbirke HAZU-a do svoje smrti 2007. istraživao njezinu građu i objavljivao radove o islamskom kulturnom naslijeđu na Balkanu. Njegova knjiga *Bosansko-hercegovački prepisivači djela u arabičkim rukopisima* (Sarajevo 1988) vrijedna je monografija o kulturi rukopisne knjige u osmanskoj Bosni. Nenad Moačanin, profesor na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, autor je pionirskih osmanističkih radova iz gospodarske i demografske povijesti u Hrvatskoj; među ostalim, objavio je nekoliko kapitalnih monografija o hrvatskom i bosansko-hercegovačkom prostoru od 15. do 18. stoljeća, a kruna njegova dosadašnjeg rada svakako je knjiga *Town and country on the middle Danube, 1526-1690* (Leiden 2006). Ekrem Čaušević autor je prvih radova u Hrvatskoj iz lingvističke turkologije. Njegova *Gramatika suvremenoga turskog jezika*, objavljena u Zagrebu 1996, zasigurno je najbolja gramatika turskoga jezika nastala na području jugoistočne Europe, cijenjena i u svjetskim turkološkim krugovima. Čaušević je sastavio i turkološku čitanku za studente, a u završnoj je fazi njegov rad na velikom hrvatsko-turskom rječniku.⁵ Tatjana Paić-Vukić viša je znanstvena

¹ Sulejman BAJRAKTAREVIĆ, "Kratak osvrt na istorijat Orijentalne zbirke Jugoslavenske akademije u Zagrebu", *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom*, 2/1951, 315.

² Muhamed ŽDRALOVIĆ, "Aleksiej Olesnicki i Orijentalna zbirka Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (u povodu 30. godišnjice smrti A. Olesnickog)", *Radovi Arhiva Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, sv. 2, Zagreb, 1973, 101-103.

³ S. BAJRAKTAREVIĆ, 317.

⁴ Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Katedra za turkologiju, Nastavnici: <http://www.ffzg.unizg.hr/turkolog/Stranice/nastavnici.html>. Sve internetske stranice posjećene za potrebe ovog članka bile su aktivne na dan 16. svibnja 2014.

⁵ Svi daljnji podaci o Katedri za turkologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pronađeni su u Arhivu Fakulteta. Posebno zahvaljujem Ivanu Kurjaku, voditelju Arhiva Filozofskog fakulteta, za svesrdnu pomoć pri korištenju Arhiva.

suradnica u Orijentalnoj zbirci Arhiva HAZU-a i docentica u naslovnom zvanju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Bavi se arabičkim rukopisima i objavljuje radove iz orijentalne filologije i osmanske kulturne povijesti. Autorica je knjige *Svijet Mustafe Muhibbija, sarajevskoga kadije* objavljene u Zagrebu 2007, u kojoj se, prvi put u hrvatskoj historiografiji, govori o povijesti svakodnevice vjersko-pravne elite bosanskog osmanskog društva. Vesna Miović, znanstvena savjetnica u Zavodu za povijesne znanosti HAZU-a u Dubrovniku, istražuje osmanske izvore iz Državnog arhiva u Dubrovniku, a putem njih odnose Dubrovačke Republike i Osmanskog Carstva. Bavi se i poviješću dubrovačkih Židova u doba Dubrovačke Republike i nakon njezina sloma.

U novom se tisućljeću u hrvatska turkološka istraživanja uključuju doc. dr. sc. Marta Andrić i dr. sc. Barbara Kerovec radovima s područja jezikoslovlja, te dr. sc. Azra Abadžić Navaey koja se bavi turskom književnošću. Dr. sc. Kornelija Jurin Starčević s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu istražuje društvenu, gospodarsku i kulturnu povijest hrvatskih zemalja u razdoblju osmanske vladavine, dr. sc. Vjeran Kursar s istoga odsjeka istražuje etno-konfesionalne odnose na Balkanu u osmanskome razdoblju, a dr. sc. Dino Mujadžević bavi se raznim aspektima osmanske vladavine u hrvatskim zemljama i vanjskom politikom Republike Turske na Balkanu.

ZAGREBAČKA KATEDRA ZA TURKOLOGIJU

Kao što je spomenuto, o osnivanju odsjeka za orijentalne jezike na Zagrebačkom sveučilištu raspravljalo se u JAZU-u još 1891. i 1896. godine. Prva osoba koja se u Hrvatskoj znanstveno bavila turkologijom bio je arheolog i povjesničar umjetnosti Ćiro Truhelka, koji je u drugom desetljeću 20. stoljeća objavio nekoliko turkoloških radova. Prvi predavač turskoga jezika na zagrebačkom Filozofskom fakultetu bio je Aleksej Olesnicki, koji je u ljetnom semestru akademske 1936/1937. godine počeo raditi kao pomoćni nastavnik turskoga jezika. U zvanje docenta izabran je 1943, ali je iste godine iznenada preminuo. Tako se studij turkologije ugasio i prije nego što je institucionalno utemeljen kao zasebna katedra.⁶

Do oživljavanja ideje o osnutku sveučilišnog studija turkologije trebalo je pričekati do 1992. kada je Nenad Moačanin dao inicijativu za osnivanje Katedre za turkologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Tadašnji pročelnik Odsjeka za opću lingvistiku i orijentalne studije akademik Mislav Ježić zdušno je podržao tu inicijativu i studij turkologije uveo u Odsjek. Dogovoreno je da turkolog Ekrem Čaušević nakon isteka svoje stipendije pri Zakladi Alexandera von Humboldta u Njemačkoj počne pre-

davati na zagrebačkom Filozofskom fakultetu. Čaušević je prije odlaska u Njemačku radio kao docent na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, gdje je na Odsjeku za orijentalistiku na svim godinama studija predavao suvremeni turski jezik, osmanski jezik, povijest turskog jezika i druge predmete. Od 1987. do 1992. bio je šef sarajevske Katedre za turkologiju i dvaput pročelnik Odsjeka za orijentalistiku.

U lipnju 1993. Vijeće Filozofskog fakulteta donijelo je odluku o utemeljenju Katedre za turkologiju. Ekrem Čaušević je prvo godinu dana vodio tečaj turskoga jezika za lingviste, izrađivao program studija turkologije i nastojao formirati knjižnicu buduće Katedre. U akademskoj godini 1994/1995, kada počinje studirati prva generacija studenata turkologije, uz Čauševića, kao jedinog stalno zaposlenog nastavnika, u radu Katedre sudjelovali su Nenad Moačanin s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta i Tatjana Paić-Vukić iz Arhiva HAZU. U sljedećoj akademskoj godini u nastavu se uključio i prof. dr. Fehim Nametak s Filozofskog fakulteta u Sarajevu.

Ekrem Čaušević predstojnik je Katedre za turkologiju (ranije Katedre za bliskoistočne orijentalne filologije: turkologija) od njezina utemeljenja 1994. do danas, a u zadnjih dvadeset godina u više je navrata bio pročelnik Odsjeka za hungarologiju, turkologiju i judaistiku (ranije Odsjeka za hungarologiju i orijentalne studije, odnosno Odsjeka za hungarologiju i turkologiju). Osim toga, dao je presudan doprinos ustrojenju Katedre: izradio je sve planove i programe studija uključujući i "bolonjski" i brinuo se za kadrovski razvoj turkologije. Veliku je pozornost posvetio i obogaćenju fonda Knjižnice turkologije – danas je to Zbirka za turkologiju u sastavu Knjižnice Filozofskog fakulteta.

Studij turkologije na Filozofskom fakultetu usporidiv je s istoimenim studijima u Europi, u Sjedinjenim Američkim Državama i Turskoj. Zagrebačka turkologija dijeli sa sveučilištima u Europi one sadržaje koji su bitan sastavni dio turkologije: nastavu iz suvremenoga turskog jezika kao najznačajnijeg među turkijskim jezicima, nastavu iz turske književnosti i islamske civilizacije, kao i predmete iz opće i kulturne povijesti starih i suvremenih turkijskih naroda. Ipak, budući da turkološki studiji osim zajedničkih crta imaju i neke posebnosti koje odražavaju potrebe svake zemlje, i zagrebačka se turkologija razlikuje od drugih po važnosti koju osim suvremenom turskom pridaje i osmanskome jeziku (pa time donekle i arapskom) i općoj i kulturnoj povijesti Osmanskoga Carstva. Takva znanja omogućuju čitanje i razumijevanje osmanskih dokumenata i narativnih izvora relevantnih za povijest Hrvatske.

Prvi ("predbolonjski") nastavni program studija turkologije trajao je četiri akademske godine. Od akademske godine 2005/2006. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, kao i na svim drugim fakultetima u Hrvatskoj, studira se prema novim programima, popularno nazvanima "bolonjskim". Bolonjski nastavni program

⁶ S. BAJRAKTAREVIĆ, 316.

studija turkologije sastoji se od preddiplomskog i diplomskog dijela: šest semestara za prvostupnika (*baccalaurea*, odnosno *baccalaureus*) i još četiri za magistra turkologije. Preddiplomski program turkologije osposobljava studente za rad u gospodarstvu, kulturi, knjižnicama, zavodima, trgovačkim predstavništvima itd. Diplomski studij osposobljava za početak stručnog ili znanstvenog rada u turkologiji, ili za rad u znanosti, kulturi, diplomaciji ili gospodarstvu. Svake se godine na studij turkologije može upisati trideset studenata koji odabiru još jednu studijsku grupu. Dosadašnja iskustva pokazuju da je taj studij zahtjevan, no da ga motivirani studenti sa zadovoljstvom prate i stječu očekivana znanja i vještine.

Ekrem Čaušević predavao je tijekom svih dvadeset akademskih godina od osnutka Katedre. Prije nego što su se zaposlili drugi stalni nastavnici imao je iznimno veliku satnicu jer je tada bio jedini turkolog lingvističkog usmjerenja u Republici Hrvatskoj. Osim toga, godinama je obavljao sve stručne i organizacijske poslove. Od akademske godine 2003/2004. na Katedri su kao znanstvene novakinje zaposlene Marta Andrić i Azra Abadžić Navaey, a poslije dvije godine pridružila im se Barbara Kerovec.

Vanjski suradnici na Katedri u zadnjih su dvadeset godina bili, kronološkim redom: Nenad Moačanin (Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu), Tatjana Paić-Vukić (Arhiv HAZU-a, Zagreb), Fehim Nametak (Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu), Ebtehaj Navaey (Zagreb), Muhamed Ždralović (Arhiv HAZU-a, Zagreb), Amir Ljubović (Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu), Kerima Filan (Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu), Alena Čatović (Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu), Vjeran Kursar (Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu), Kornelija Jurin Starčević (Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu), Vesna Miović (Zavod za povijesne znanosti HAZU-a u Dubrovniku), Dino Mujadžević (stipendist Zaklade Alexandera von Humboldta na Sveučilištu u Bochumu) i honorarna suradnica Jana Bušić, diplomirana turkologinja.

Od osnivanja Katedre postojala je potreba za angažiranjem barem jednoga turskog lektora kako bi studenti s izvornim govornikom stekli znanja i vještine neophodne u budućem radu. Od akademske godine 1995/1996. do danas na Katedri su kao lektori bili angažirani Recai Görgülü, Hediye Gülsüm Dizioğlu, Mehmet Bulut, Mehmet Işiker, Güldane Kalın, Özgür Öner i Asuman Ergün Ünsal. U akademskoj godini 2013/2014. Katedra za turkologiju sklopila je veći broj ugovora o suradnji sa stranim sveučilištima putem programa Erasmus, a u ljetnom je semestru iste godine Lokman Turan, prvi gostujući profesor iz Turske, za studente turkologije održao niz predavanja iz osmanske književnosti.

Katedra za turkologiju dosad je provela dva znanstvena projekta koje je financiralo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. Ekrem Čaušević bio je voditelj obaju projekata, a kao

znanstvene novakinje bile su uključene Marta Andrić, Azra Abadžić Navaey i Barbara Kerovec. Osim znanstvenog istraživanja suvremenoga i osmanskoga turskog jezika, turske književnosti i kulturne povijesti Hrvatske i Bosne i Hercegovine, nastavnici Katedre za turkologiju bave se i književnim prevođenjem. Ekrem Čaušević, Marta Andrić i mnogi bivši i sadašnji studenti turkologije preveli su velik broj romana, ponajviše s turskog jezika na hrvatski, ali i obrnuto.

Katedra za turkologiju sudjelovala je i u organizaciji dvaju međunarodnih simpozija. Četvrti međunarodni turkološki simpozij zemalja jugoistočne Europe održan je u Zagrebu od 3. do 6. prosinca 2007. Organizirao ga je Institut BAL-TAM iz Prizrena (Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi = Centar za balkanska turkološka istraživanja), a Katedra je bila suorganizator. Simpozij je rezultirao objavljivanjem zbornika *Referati sa IV. međunarodnog turkološkog simpozijuma jugoistočne Evrope*.⁷

Od 25. do 30. kolovoza 2008. u Zagrebu je na Filozofskom fakultetu održan 18. simpozij predosmanskih i osmanskih studija, koji organizira CIEPO (Comité International des Études pré-Ottomanes et Ottomanes = Međunarodni odbor za predosmanske i osmanske studije) u suradnji za zemljom-domaćinom. Pokrovitelj je simpozija bio Filozofski fakultet, a neposredni organizatori Nenad Moačanin i Ekrem Čaušević. Dodjeljivanje domaćinstva Filozofskom fakultetu svojevršno je priznanje hrvatskoj osmanistici i turkologiji. Objavljena su i dva zbornika izlaganja sa Simpozija: *Perspectives on Ottoman Studies* i *Osmanlı Sanatı, Mimarisi ve Edebiyatına Bakış*.⁸

Zahvaljujući stipendiji Vlade Republike Turske, do akademske godine 2011/2012. svakoga ljeta dvadeset studenata sa zagrebačke turkologije pohađalo je tečajeve turskoga jezika u Istanbulu, Ankari, Izmiru i drugim turskim gradovima. U njihovu stipendiranje sudjeluje i MZOS RH. Tijekom boravka u Turskoj studenti imaju osiguran smještaj u studentskim domovima i stanovitu novčanu potporu dok pohađaju predavanja u Školi jezika TÖMER (Türkçe Öğrenme Merkezi = Centar za učenje turskog jezika). Od akademske godine 2012/2013. stipendije dodjeljuje Institut Yunus Emre, s kojim su Sveučilište u Zagrebu i Filozofski fakultet potpisali Protokol o suradnji.

⁷ Nimetullah Hafız (urednik), *Referati sa IV. međunarodnog turkološkog simpozijuma jugoistočne Evrope*, BALTAM – Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi, Prizren, 2010.

⁸ Ekrem ČAUŠEVIĆ, Nenad MOAČANIN, Vjeran KURSAR (urednici), *Perspectives on Ottoman Studies. Papers from the 18th Symposium of the International Committee of Pre-Ottoman and Ottoman Studies (CIEPO)*, Lit Verlag, Berlin, 2010. Ekrem ČAUŠEVIĆ, Nenad MOAČANIN, Vjeran KURSAR (urednici), *Osmanlı Sanatı, Mimarisi ve Edebiyatına Bakış. 18. CIEPO (Uluslararası Osmanlı Öncesi ve Osmanlı Çalışmaları Komisyonu) Sempozyumu, (25-30 Ağustos 2008, Zagreb, Zagreb Üniversitesi Felsefe Fakültesi) Bildirileri*, Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsü Yayını, Edirne, 2011.

Unatoč razmjerno kratkoj institucionalnoj povijesti i malom broju znanstvenika, hrvatska turkologija ima prepoznatljivo mjesto u svijetu. Katedra za turkologiju posljednjih dvadeset godina popunjava jednu od osjetnih praznina u obrazovnom sustavu Republike Hrvatske. Naime, do 1994. u Hrvatskoj se nije ni moglo školovati stručnjake sposobne za čitanje turskih dokumenata važnih za istraživanje pet stoljeća hrvatske povijesti i povijesti velikog dijela svijeta s kojim nas je Osmansko Carstvo povezivalo, niti pružiti mogućnosti za upoznavanje s islamskim svijetom. Plodnim radom hrvatskih znanstvenika turkološkog usmjerenja i stalnom izobrazbom novih u zadnja dva desetljeća ostvaruju se nade onih članova Akademije koji su krajem 19. stoljeća sanjali o utemeljenju institucionalne turkologije u Hrvatskoj.

IZVORI

Arhiv Filozofskog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: Zapisnici sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta, godišta: 1993-2014.

Djelovodnici Filozofskog fakulteta, godišta: 1993-2014.

Personalni dosjei zaposlenika Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

LITERATURA

Bajraktarević, Sulejman, "Kratak osvrt na istorijat Orijentalne zbirke Jugoslavenske akademije u Zagrebu", *Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom*, 2/1951, str. 315-317.

Čaušević, Ekrem; Močanin, Nenad; Kursar, Vjeran (urednici), *Osmanlı Sanatı, Mimarisi ve Edebiyatına Bakış. 18. CIEPO (Uluslararası Osmanlı Öncesi ve Osmanlı Çalışmaları Komisyonu) Sempozyumu, (25-30 Ağustos 2008, Zagreb, Zagreb Üniversitesi Felsefe Fakültesi) Bildirileri*, Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsü Yayını, Edirne, 2011.

Čaušević, Ekrem; Močanin, Nenad; Kursar, Vjeran (urednici), *Perspectives on Ottoman Studies. Papers from the 18th Symposium of the International Committee of Pre-Ottoman and Ottoman Studies (CIEPO)*, Lit Verlag, Berlin, 2010.

Hafiz, Nimetullah (urednik), *Referati sa IV. međunarodnog turkološkog simpozijuma jugoistočne Evrope*, BALTAM – Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi, Prizren, 2010.

Ždralović, Muhamed, "Aleksij Olesnicki i Orijentalna zbirka Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (u povodu 30. godišnjice smrti A. Olesnickog)", *Radovi Arhiva Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, sv. 2, Zagreb, 1973, str. 97-110.

INTERNET

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Katedra za turkologiju, Nastavnici: <http://www.ffzg.unizg.hr/turkolog/Stranice/nastavnici.html> (pristup: 16. svibnja 2014)

SUMMARY

THE HISTORY OF TURKISH STUDIES IN CROATIA

The strivings for an institutional inception of research related to Turkish themes were evinced already in the late nineteenth century when the idea was proposed that the Chair of Turkish Studies be established at the University of Zagreb but wasn't realized at the time. In 1927 the Oriental Collection was established at the Yugoslav Academy of Arts and Sciences for which a number of Arabic, Turkish and Persian manuscripts were being collected in Bosnia and Herzegovina, Sandzak, Kosovo and Metohija. In the Collection was employed Alexei Olesnicki, a Russian Orientalist of Ukrainian descent, who taught the Turkish language at Zagreb's Faculty of Philosophy from the academic year 1936/1937 to his death in 1943. It was thus the case that the study of Turkish expired even before it would be institutionalized as a separate chair. The revival of the idea to establish a university course of Turkish Studies would have to bide its time until 1992 when Professor Nenad Močanin proposed that the Chair of Turkish Studies be set up at the Faculty of Philosophy, University of Zagreb. The then Head of the Department of General Linguistics, academician Mislav Ježić, strongly supported the initiative and introduced the course of study into the Department. Professor Ekrem Čaušević lent his invaluable contribution to the establishment and constitution of the Chair by devising all the study plans and programs including the most recent Bologna requirements, in addition to working on its personnel development while being for years a single tenured employee. Since the academic year 2003/2004 teaching assistants Marta Andrić and Azra Abadžić Navaey have been employed, and were joined in 2005/2006 by Barbara Kerovec in the same capacity. Despite a relatively short institutional history and a few scholars, Turkish Studies in Croatia is recognized worldwide.